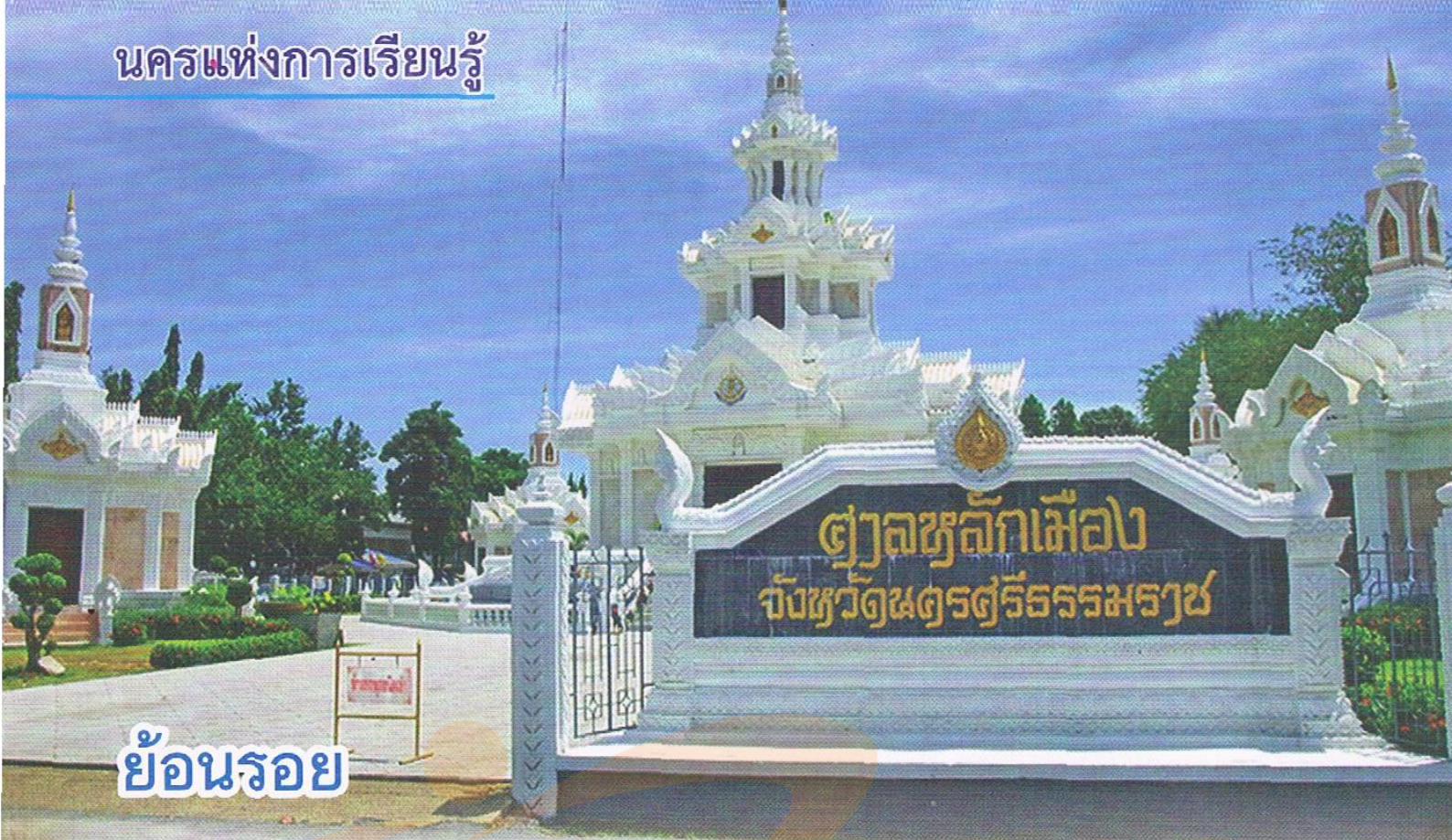

ย้อนรอย

พิธีกรรมเกี่ยวกับการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช

ผศ. พอพล อุบลพันธุ์

ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช เป็นอาคารถาวรสวยงาม รูปแบบปูชนียสถาน ส่วนล่างเป็นคอนกรีต ย่อเหลี่ยมแบบเจดีย์หอพระ หลังคาเป็นมุข (จตุรมุข) ประดับตกแต่งด้วยลายปูนปั้นฝีมือช่างนครศรีธรรมราชยุคใหม่ เป็นฝีมือของนักศึกษาวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช แหล่งช่างศิลป์ของเมืองนครที่สืบทอดกันมาแต่อดีตด้วย

ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชได้สร้างเสร็จในปีพุทธศักราช ๒๕๔๒ อันเป็นปีฉลองเมืองนครอันงามสง่าแห่งพระราชผู้ทรงธรรม เป็นการร่วมแรงร่วมใจของประชาชนและข้าราชการ ในสมัยที่นายสวัสดิ์ กฤตรัชตนันต์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชนี้นับว่าเป็นนิมิตหมายแห่งความมั่นคงของบ้านเมืองเป็นศูนย์รวมแห่งความรักและความสามัคคีของชาวนครศรีธรรมราชทั้งปวงชั่วกาลนาน เพื่อย้อนรอยถึงพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ตามแบบโบราณกาลของเมืองนครศรีธรรมราช ผู้เขียนขอนำเสนอเรื่องราวทั้งหมดในสารนครศรีธรรมราชฉบับนี้ ดังต่อไปนี้

การดำเนินการก่อสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชในอดีตนี้ มีขั้นตอนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งนั่นคือ “พิธีกรรมเกี่ยวกับการสร้างศาลหลักเมือง” และน่าจะนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชแห่งนี้ จากการบันทึกของ อาจารย์จักรวัช ธีระกุล มีว่า “จากบันทึกของนายสมจิตร ทองสมัคร หนึ่งในคณะผู้เริ่มการก่อสร้างหลักเมืองนครศรีธรรมราชกล่าวว่า นับตั้งแต่เทวดารักษาเมืองได้สร้างความอัศจรรย์ด้วยการมาประทับทรงบอกกล่าวให้แก่ พันตำรวจเอกสรเพชร ธรรมาธิกุล (ยศในขณะนั้น) และคณะกรรมการ

ดำเนินการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘ เป็นต้นมา” จึงสรุปว่าพิธีกรรมที่กล่าวมาจึงเป็นเรื่องอัศจรรย์และเป็นพิธีกรรมขั้นสูงสุด เพราะพิธีกรรมส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ทำตามคำบอกกล่าวของเทวดารักษาเมืองทุกขั้นตอนตามโบราณประเพณีด้วย พิธีกรรมในการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. พิธีกรรมเผาดวงชะตาเมือง

พิธีนี้มีการกระทำที่ป่าช้าในวัดชะเมา ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ถือว่าเป็นการล้างอาถรรพณ์ดวงชะตาเมืองเดิมซึ่งเรียกว่า “ดวงราหูชิงจันทร์” หรือ “ภินธูบาทว์” ลักษณะดวงดาวเสาร์ซึ่งเป็นดาวภัยเล็งจุดกำเนิดดวงดาวอังคารให้อยู่ในภพที่ ๕ เจ้าของดวงชะตาลักษณะนี้ เหมือนถูกสาป อาภัพอัปภาคย์ บ้านแตกสาแหรกขาด ต้องทุกข์ไม่หยุดหย่อน มีความเดือดร้อนอย่างไม่มีสิ้นสุด หากบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองในเวลาไม่นานก็เสื่อมสลายตกต่ำลง พิธีการเผาดวงชะตาในครั้งนั้นใช้ “เพชฌฆาตฤกษ์” หมายถึงเลยเที่ยงคืนไป ๑ นาฬิกาของปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๘

๒. พิธีลอยชะตาเมือง

พิธีทำขึ้นเพื่อจุดประสงค์ “ทำลายดวงชะตาเมืองเดิม” วิธีการคือ ทำแพจากต้นกล้วยเถื่อน (กล้วยป่า) เก็บดิน ๔ มุมเมือง น้ำ ๕ ทำ ดาบเก่า ๔ เล่ม รูปคนทำด้วยดินปั้น ๔ รูป เสาไม้ตะเคียนทอง ๑ ต้น พญาโหราเรียกอาถรรพณ์จัญไรบรรจลงสู่ต้นตะเคียนทอง เสกคาถาลงยันต์จนครบถ้วน แล้วพาไปลอยที่ปากน้ำปากนคร

๓. พิธีกรรมสะกดหินหลัก

พิธีกรรมนี้ทำกันที่ฐานพระสยาม ตรงบริเวณตลาดท่าชี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช หินหลักเป็นสิ่งของของพรหมณ์ ดั้งเดิมฝังอาถรรพณ์เสนียดจัญไรเอาไว้ ซึ่งเชื่อว่าสร้างความวิบัติเสื่อมเสียแก่เมืองนครศรีธรรมราชตลอดมา

๔. พิธีปลุกยักษ์วัดพระบรมธาตุ

มียักษ์ ๒ ตน ที่ทางขึ้นองค์พระบรมธาตุ มีการปลุกให้ตื่นขึ้นมาทำหน้าที่รักษาเมือง หลังจากถูกอาถรรพณ์สะกดมาเป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังมีการปลุกเทวดา พระปัญญา พระพวย และพระมหากัจจายนะ (พระแอด) ที่อยู่ภายในวัดพระบรมธาตุอีกด้วย

๕. พิธีปลุกพระเสื้อเมืองพระทรงเมือง

พระเสื้อเมืองพระทรงเมือง สถิตอยู่ ณ หอพระพุทธรูปหิรัญ ซึ่งได้หลับใหลมานานนับปี เป็นการปลุกให้ตื่นขึ้นมาเพื่อรักษามบ้านเมือง

๖. พิธีกรรมพลิกธรณี

พิธีกรรมนี้มีการกระทำขึ้นบริเวณป่าช้าวัดชะเมาเช่นเดิม ซึ่งเป็นสถานที่เดียวกับการทำพิธีเผาดวงชะตาเมือง ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการพลิกดินที่ชั่วร้ายสกปรกฝังไว้เบื้องล่างแล้วเอาดินดีขึ้นมาอยู่ไว้ด้านบนเพื่อบ้านเมืองจะได้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขและมีความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

๗. พิธีกรรมเทพชุมนุมตัดชัย

พิธีกรรมนี้ได้กระทำที่วิหารหลวง วัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร ตรงกับวันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๙ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือนยี่ ปีฉลู เวลา ๑๒.๓๙ น. เป็นพิธีกรรมที่ดำเนินตามแบบเมือง สิบสองนักษัตรโบราณ จากคำบอกเล่าของพญาเมืองหลวง พิธีกรรมในครั้งนั้นมีพระธรรมรัตน์ภิกษุเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ พลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราชเดช

เป็นประธานฝ่ายฆราวาส จุดมุ่งหมายของพิธีนี้ คือ เพื่อสร้างความเป็นสวัสดิมงคลให้กับจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการเจริญพระพุทธมนต์และแสดงพระธรรมเทศนาของพระสงฆ์แล้ว เหล่าเทวดารักษาบ้านเมืองก็ยิ่งมาชุมนุม มีการเสกผ้ายันต์จำนวน ๓,๐๐๐ ผืน เขียนผ้ายันต์จำนวน ๑๐๘ ผืน และประกาศบอกกล่าวโฆษณาแก่ผู้คน ให้ช่วยร่วมมือสร้างหลักเมืองนครศรีธรรมราชกันทั่วทุกคน

๘. พิธีกรรมตอกหัวใจสมุทร

พิธีกรรมนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ดวงชะตาเมืองถูกบรรจุด้วยธาตุทั้ง ๔ ครบถ้วน กระทำ ณ สี่แยกคูขวาง ในวันพุธที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ แรม ๑๒ ค่ำ เดือนยี่ เวลา ๑๘.๓๐ น. โดยมีนายอเนก สิทธิประศาสน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดในขณะนั้นเป็นประธาน ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่แทน พล เอก เปรม ติณสูลานนท์ การเลือกสถานที่ สี่แยกคูขวางทำพิธีตอกหัวใจสมุทรนี้ เพราะจุดดังกล่าวนี้ได้ศูนย์กับองค์พระบรมธาตุ ภูเขาเมหาชัย และได้ศูนย์กับทิศ ทั้งแปดตามตำราของชาวเมืองสิบสองนักษัตร

๙. พิธีฝังหัวใจเมือง

พิธีกรรมนี้ทำขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๙ ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๔ ปีฉลู เวลา ๑๑.๓๙ น. ณ จุดตอกหัวใจสมุทร โดยมีการหุดหลุมลึก ๙ คอก (ลึกจนถึงน้ำ) เจ้าพิธีอ่านโองการ อุปกรณ์พิธีฝังหัวใจเมือง ประกอบด้วยสิ่งของ ๗ ชิ้น แต่ละชิ้นกว้าง ๙ นิ้ว ยาว ๙ นิ้ว หยา ๒ นิ้ว เขียนดวงชะตาเมือง หัวใจเมืองมีอยู่ ๓ ชิ้น ที่ได้นำเอาโลหะลงคล ทอง เงิน นาก (สามกษัตริย์) ปิดหน้าคั่นกลางระหว่างแผ่นหัวใจเมือง แผ่นไม้ตะเคียนทอง กว้าง - ยาว ๑๒ นิ้ว รองรับแผ่นหัวใจเมือง แผ่นไม้เนื้อคัจจตุคามรามเทพกรีดเลื่อยจุ่มเขียนคาถาอาคม หัวใจพ่อ - หัวใจแม่ ทำจากไม้ตะเคียนทองกลึงเป็นรูป บัวตูม ยาวประมาณ ๑ คอก จำนวน ๒ อัน ฝังลงใน หลุมรวมกับแผ่นหัวใจเมือง ดินจากทุกตำบลทุกหมู่บ้าน ในเมืองสิบสองนักษัตร ที่ประชาชนนำมาใส่ลงในหลุมด้วย

วัตถุธาตุ แทนสี่ธาตุ ประกอบด้วย ถ่าน (แทนธาตุไฟ) เกลือ (แทนธาตุน้ำ) ข้าวเปลือก (แทนธาตุลม) หวาย (แทนธาตุดิน)

พญาไ้มงคล ๙ ชนิด ได้แก่ ราชพฤกษ์ ชัยพฤกษ์ กันเกรา ลักทรวงบาดาล พยุง ทองหลางหรือ ทองหลาง ไผ่สีสุก และขนุนทอง

ผ้าสี ๑๒ ผืน ผืนละสี่ วางกันหลุม เป็นลำดับแรก ทุกอย่างใส่ลงในหลุมทั้งหมด

๑๐. พิธีกรรมประติมากรรม (แกะสลัก)

พิธีกรรมนี้กระทำโดยการแกะสลัก หลักเมืองด้วยไม้ตะเคียนทองทั้งต้น ณ บ้านพักผู้กำกับ การตำรวจภูธรจังหวัดนครศรีธรรมราชในสมัยนั้น

ภาพ : หลักเมืองซึ่งถือกันว่าเป็นภาพจำลองของท้าวจตุคาม-รามเทพ เทพผู้รักษาเมืองนครศรีธรรมราช แกะสลักบนไม้ตะเคียนทองจากภูเขา ยอดเหลือียง ในท้องที่ตำบลกะหรอ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑๑. พิธีเบิกเนตรหลักเมือง

พิธีกรรมนี้ได้กระทำขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๓ วัน คือ วันที่ ๓-๕ มีนาคม ๒๕๓๐ ดังนี้

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๐ อัญเชิญหลักเมืองที่แกะสลักเรียบร้อยแล้วไปประดิษฐานที่วิหารหลวง วัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร หลังจากพระเถระเจริญพระพุทธมนต์ และเจ้าพิธีรำกระบี่โบราณถวายสักการะแล้วก็เคลื่อนขบวนแห่ไปตามถนนราชดำเนินไปจนถึงตลาดท่าวัง แล้ววนกลับสู่สนามหน้าเมือง อัญเชิญหลักเมืองขึ้นสู่ที่ประดิษฐานชั่วคราว เพื่อให้ประชาชนสักการะขบวนแห่ในครั้งนั้นยิ่งใหญ่มาก มีขบวนช้าง ม้า คิลปิน ฟันบ้าน กลุ่มพลั้งมวลชลต่างๆ วงดุริยางค์ และประชาชนจากทั่วสารทิศ ขบวนแห่มีความยาวถึง ๒ กิโลเมตร ประชาชนมาร่วมชมขบวนแห่มืดฟ้ามืดดิน

เมื่อคณะกรรมการสร้างศาลหลักเมือง ดำเนินการแกะสลักหลักเมืองเสร็จแล้ว ได้นำไปตั้งแสดงให้ประชาชนสักการบูชา ที่บริเวณหน้าวิหารหลวง วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ ก่อนจะแห่แหนไปประดิษฐานที่สนามหน้าเมือง ในวันนั้นได้เกิดพระอาทิตย์ทรงกลด

พลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราชเดชเจ้าพิธีกรรมหลักเมือง ครั้งนั้น ได้ทำพิธีรำดาบถวายหลักเมืองตามโบราณประเพณีที่สนามหน้าเมือง เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

การอัญเชิญเสาหลักเมืองขึ้นประดิษฐานบนเรือนันทนาคราช (จำลอง) ให้ประชาชนแห่แหนไปรอบตัวเมือง ตั้งแต่วัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร ไปยังสี่แยกท่าวัง แล้ววกกลับมาสนามหน้าเมือง เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๐ มีประชาชนที่เชื่อถือศรัทธาไปร่วมแห่แหนเป็นอันมาก

เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีโบราณซึ่งนอกจากแห่ด้วยเรือแล้ว ยังมีทวน ข้าง ม้า และริ้วขบวนอื่นๆ อันสะท้อนถึงความโอฬารของเมืองนี้ ตั้งแต่ครั้งอดีต

วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๐.๓๐ น. พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้เดินทางมารับมอบหลักเมืองเป็นทรัพย์สินของทางราชการ

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๐ ในตอนค่ำมีพิธีสงฆ์ ต่อจากนั้นพลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราชเดช ซึ่งเป็นเจ้าพิธี ได้อ่านโอองการการเชิญเทวดา นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น เป็นประธานในพิธี จุดเทียนชัย เจ้าพิธีทำการเบิกเนตรหลักเมืองทั้ง ๘ ทิศ อันเป็นการประจักษ์วิญญานของเทวดา รักษาเมืองเข้าไปสิงสถิตในเสาหลักเมือง ให้สามารถรับรู้เหตุการณ์และคุ้มครองดูแลได้รอบทิศ จากนั้นมีการจุดพลุ ลักการะ ขำราชการ พ้อคำ ประชาชน ร่วมปิดทองสักการะ เป็นอันเสร็จพิธีนี้

พลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราชเดช เจ้าพิธี ตลอดจนประชาชนชาวนครได้ทำพิธีส่งมอบเสาหลักเมืองใหม่ให้แก่ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ที่สนามหน้าเมือง เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๐

๑๒. พิธีเจิมยอดชัยหลักเมือง

พิธีกรรมนี้มีความสำคัญยิ่งและนับเป็นมงคลสูงสุด คือ การเจิมยอดชัยหลักเมือง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายพิศาล มุลศาสตร์สาทร ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น นำคณะซึ่งประกอบไปด้วยข้าราชการระดับสูงของประเทศไทย พร้อมกับประชาชนผู้มีจิตศรัทธาจัดสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทนำยอดชัยหลักเมืองเพื่อทรงเจิม ในวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๐

พันตำรวจเอกสรเพชร ธรรมาธิกุล ทำพิธีเจิมยอดชัยหลักเมือง

๑๓. พิธีแห่ยอดชัยหลักเมือง

พิธีกรรมนี้ได้กระทำขึ้นในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๐ เป็นการต้อนรับยอดชัยหลักเมือง โดยการนำคณะของนายอำนวย ไทยานนท์ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชในขณะนั้น จากกรุงเทพมหานคร โดยแห่จากสนามบินกองทัพอากาศที่ ๔ มายังสนามหน้าเมือง มีขบวนช้างศึก ม้าศึก และประชาชนจำนวนมากร่วมขบวนแห่ในครั้งนั้น

๑๔. พิธีอัญเชิญหลักเมืองขึ้นสู่ศาลถาวร

พิธีนี้มีนายนิพนธ์ บุญญภัทรโร ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชในขณะนั้นเป็นประธานในพิธี

๑๕. พิธีสวมยอดชัยหลักเมือง

พิธีกรรมนี้กระทำขึ้นในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ โดยมี พลเอก สุจินดา คราประยูร ดำรงตำแหน่งรองผู้บัญชาการทหารบก ในสมัยนั้น เป็นประธานในพิธี

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เจิมและทรงพระสุหร่ายยอดชัยหลักเมืองแล้ว พลเอกสุจินดา คราประยูร รองผู้บัญชาการทหารบก (ยศในขณะนั้น) ได้มากระทำพิธีสวมยอดชัยหลักเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๑

๑๖. พิธีเททองปลียอดศาลหลักเมืองและศาลบวราร

พิธีกรรมนี้กระทำให้ขึ้นใน วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๑ โดยมีนายบัญญัติ บรรทัดฐาน ดำรงตำแหน่ง ประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เป็นประธานในพิธี

วัตถุมงคลของหลักเมืองนครศรีธรรมราช

พิธีกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นพิธีกรรมที่มีการกระทำต่างกรรมต่างวาระหลายครั้ง นอกจากนี้แล้วก็ได้มีการทำ วัตถุมงคลออกมาแจกจ่ายและให้เชาบูชาหลายชนิด วัตถุมงคลต่างๆ เหล่านี้ทุกชิ้นได้ผ่านร่างประทับทรงทั้งสิ้น ตามที่อาจารย์จักรวัช ธีระกุล ได้บันทึกไว้และพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. **เศียรองค์จุตุคามรามเทพ หรือ เทวดารักษาเมือง** เป็นวัตถุมงคลชิ้นแรกที่ทำออกแจกจ่าย เป็นการจำลองเศียรจากบานประตูไม้จำหลักตรงบันไดทางขึ้นลานประทักษิณพระบรมธาตุเจดีย์ ขนาดเกือบเท่าองค์จริง ได้รับการอธิบายว่าเป็นร่างแปลงธรรมขององค์จุตุคามรามเทพปฐมกษัตริย์ผู้สถาปนาเมืองสิบสองนักษัตรหรือเป็นเทวดารักษาเมืองนั่นเอง

๒. **ผ้ายันต์ใหญ่ ๑๐๘ ผืน ผ้ายันต์เล็ก ๓,๐๐๐ ผืน** กระทำในพิธีเทพฐมนุมตัดชัย เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๒๙

๓. **ธงและผ้ายันต์** มีหลายรุ่น หลายสี หลายขนาด ผ้ายันต์เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นรูปดวงตราวัฏจักรสิบสองนักษัตรรายล้อมด้วยราหูแปดทิศ

๔. **ขี้ผึ้งศรีวิชัย** เป็นขี้ผึ้งทำด้วยมวลสารและกรรมวิธีเฉพาะของศรีวิชัย บรรจุในตลับถมแบบนครศรีธรรมราชแท้ใช้เป็นวัตถุมงคลสริมฝีปากก่อนออกไปเจรจาความใดๆ

๕. **พระผงหลักเมือง** ทำจากผงไม้ตะเคียนทองจากการแกะสลักหลักเมืองผสมมวลสารต่างๆ อีก รวม ๑๒ ชนิด ลักษณะเป็นรูปกลมแบน มีสองขนาด คือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ นิ้ว และอีกขนาดหนึ่ง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ นิ้ว ทั้งสองขนาดหนาประมาณหนึ่งหนุนครึ่ง มี ๔ แบบ คือ แบบตั้งฟ้าตั้งดิน แบบประธานพรแบบนั่งเมือง และแบบพุทธเมตตา มี ๓ สี คือ สีดำ สีน้ำตาล และสีขาว ด้านหน้าเป็นรูปวัฏจักรสิบสองนักษัตรรายล้อมด้วยราหูแปดทิศ ด้านหลังเป็นยันต์และสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เขียนละเอียดประณีตมาก

๖. **พระผงพุทธลีลึงค์** เป็นพระผงที่มีมวลสารและสีเหมือนพระผงหลักเมืองทุกประการ แต่เป็นทรงสี่เหลี่ยม ด้านหน้าเป็นพระพุทธรูปลีลึงค์ ด้านหลังเป็นรูปยันต์

๗. **เหรียญพังกาฬ** เป็นเหรียญกลม ขนาด ๓ เซนติเมตร เนื้อนวลโลหะ ด้านหน้าเป็นรูปพระปิดตาพังกาฬ ด้านหลังเป็นวัฏจักรสิบสองนักษัตร รายล้อมด้วยด้วยราหูราหูแปดทิศ ลวดลายละเอียดประณีต สวยงามมาก

๘. **เหรียญโลหะทองแดง** เป็นทรงสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก ทำขึ้นจำนวนมาก มีหลายแบบ

๙. **สติ๊กเกอร์รูปราหูอมจันทร์** อันเป็นดวงตราประจำองค์จุตุคามรามเทพ มีหลายขนาด นิยมนำไปติดประดับที่รถยนต์ หรือตามอาคารบ้านเรือน

๑๐. **วัตถุมงคลที่ระลึกในพิธีการ** เช่น พิธีไหว้ครู ซึ่งจะจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีแรกของเดือนพฤษภาคม ของแจกอาจเป็นผ้ายันต์บ้างเหรียญบ้าง

วัตถุมงคลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทุกชนิดจะมีการทำเพียงครั้งเดียว ไม่มีการทำเพิ่มในภายหลัง โดยเฉพาะ

เหรียญต่างๆ เมื่อทำแล้วจะหุบพิมพ์และฝังดินที่ฐานราก ต่อมาภายหลังจนถึงปัจจุบันนี้วัดอุ้มงคลต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด มีความนิยมกันอย่างมากในบรรดาเซียนพระและบุคคลทั่วไป บางชิ้นมีราคาการเช่าบูชาในราคาหลักหลายล้านบาทเลยทีเดียว

อ้างอิง

จักรวัช ธีระกุล วัดอุ้มงคลของหลักเมืองนครศรีธรรมราช. ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๓.

พอพล อุบลพันธุ์. ผศ. ข้อนรอยการสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช. สารนครศรีธรรมราช ๒๕๖๐.
 เอี่ยม อุบลพันธุ์. การสร้างศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช. ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๓.

ภาพประกอบ : จากหนังสือที่ระลึกศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช. ๒๕๔๓.